

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/388

Karar No: 1980/300

ÖZET: Milli Güvenlik Konseyi 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesi kapsamına giren suçlara ait davaların Askerî Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca yapılan başvurunun reddi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Yılmaz Gürsel, Kâmil Şahin, Ülkü Tören Özkan

O L A Y : 9.6.1979 günü Bafra'da karşıt görüşlü kişilerin neden olduğu yara-

lama ile sonuçlanan bir olay meydana gelmiştir. Bafra C.Savcılığı, yakınıcı ve sanıkların karşıt görüşlü olduklarını, yolda karşılaştıklarında birbirlerine laf attıklarını sanıklardan Yılmaz'ın tabancası ile yakınıcılara ateş ettiğini ve bunlardan birini yaraladığını ileri sürerek adam öldürmeye tam teşebbüs, 6136 sayılı Yasa'ya aykırılık ve kavgada korkutmak amacı ile silah boşaltma suçlarından dolayı talepname ile Bafra Sorgu Hâkimliği'ne kamu davası açmıştır. Bafra Sorgu Hâkimliği 3.10.1979 gününde, 1979/75-81 sayı ile; sanık Yılmaz Gürsel'in olayda yakınıcı Necati ve arkadaşlarına ateş ettiği ve Necati'yi yaraladığı, olayın oluş biçimi ve yaranın yerine göre fiilin öldürmeye tam teşebbüs olduğu, sanık Kâmil'in kavgada korkutmak amacıyla silah boşalttığı, sanık Ülkü'nün de olay yerinde bulunup tabanca ile ateş ettiği anlaşılmalı sanık Yılmaz'ın eylemine uyan Türk Ceza Yasası'nın 448. ve 62., 31., 33. maddeleri ile 6136 sayılı Yasa'nın 13. maddeleri gereğince, öteki sanıklarında Türk Ceza Yasası'nın 466/2. ve 6136 sayılı Yasa'nın 13. maddeleri gereğince cezalandırılmaları için son soruşturmanın Bafra Ağır Ceza Mahkemesinde açılmasına karar vermiştir.

Bafra Ağır Ceza Mahkemesi, 21.1.1980 gününde, 1979/139-1980/6 sayı ile; olayın siyasi görüş ayrılığından kaynaklandığı, bu yönü ile sıkıyönetim ilânına neden olan yaygın şiddet eylemi olduğu, 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri uyarınca davaya bakmanın sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine girdiği, Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının da bu doğrultuda olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askerî Mahkemesi, 27.8.1980 gününde, 1980/709 sayı ile; suçun, sıkıyönetim bölgesi dışında Bafra İlçesinde işlendiği, sanıklara atılı suçlarla, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suç arasında genel ve ortak amaç içinde bağlantı tesbit edilemediği, davaya bakmanın Adli Yargı yerine ait olduğu kanısına varıldığı belirtilerek görevli yargı yerinin tayini için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Mahkememiz'e başvuruda bulunulmuş, belge örneklerini gönderip duruşma başka bir güne ertelenmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adını yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığında, Fethi Özdural, İsmail Oğuz, Hakkı Müderrisoğlu, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmalarıyla yaptığı 27.10.1980 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Yardımcısı M.İlhan Dinç'in düzenlediği rapor ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli, Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Askeri Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu'nun Askeri, Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Nail Yücel'in Adli Yargı yerlerinin görevli olacağı yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Suç, 12.9.1980 günü ülke çapında ilân edilen sıkıyönetimden önce Samsun İli Bafra İlçesinde işlenmiş olup, görev sorununun, Milli Güvenlik Konseyi 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesi ile bu madde de sözü geçen 1402 sayılı Yasa hükümlerine göre çözümlenmesi gerekmektedir.

7 sayılı Kararın 4 numaralı bendinin ilk tümcesi, "1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına giren suçlara" sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılacağını öngördüğü gibi, ikinci tümcesi de "Cumhuriyete, Milli Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, milli güvenliğe, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik işlenen tüm suçlara" sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılması hükmünü getirmiştir.

Olay kısmında oluş biçimi açıklanan sanıklara atılı öldürmeye kalkışma, kavgada korkutmak amacıyla silah boşaltma ve 6136 sayılı Yasa'ya aykırı davranma suçlarının, politik görüş ayrılığından kaynaklandığı yolunda tanık beyanları ve sanık savunmaları gibi dosyada yeterli kanıt bulunmadığına, sanığın yakınıncıyı öldürmeye kalmışması için özel bir neden olmadığının, dosya kapsamından anlaşılmasına, bu yönüyle olayın ideolojik ve politik nedenlerden kaynaklanmasına ve ayrıca temel haklardan olan yaşam hakkını ortadan kaldırmaya yönelik olarak işlenmesine göre, anılan suçların Milli Güvenlik Konseyi 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesi kapsamına girdiği açıkça ortadadır.

Bu nedenlerle davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine karar verilmelidir.

Fethi Özdural sonuca değişik gerekçe ile katılmış, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale ise bu görüşe katılmamışlardır.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre, Askerî Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askerî Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine, Fethi Özdural'ın değişik gerekçesi ile İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 27.10.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

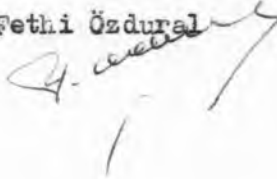
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

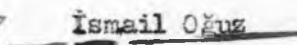
Üye

Fethi Özdural

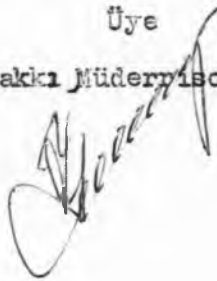
Üye

İsmail Oğuz

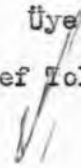
Üye

Hakkı Müderrisoğlu

Üye

Şeref Tolungüç

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13. maddesi: "Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları, sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılır." Hükümünü taşımakta idi.

Bu maddenin yazılış biçimi geniş yorumlara sebebiyet vermiş, senelerce önce işlenmiş olan suç, dosyaları ile sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim mahkemelerinin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dava dosyası görevsizlik kararlarına bağlanarak sıkıyönetim mahkemelerine gönderiliyordu.

Böylece, geniş bir yoruma meydan vermemek için madde yeniden :

" a) Sıkıyönetim ilân edilen bölgelerde, sıkıyönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin suçları.....sıkıyönetim ilanından en çok üç ay önce işlemiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır....."biçiminde düzenlenmiştir. Bu tadilat hernekadar M.G.K. tarafından yapılmış isede, maddenin tedvin çalışmaları daha önceden başladığı için bu çalışmalardaki gerçekler üzerinde durmak gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken hükümetçe "sıkıyönetim ilânına sebep olan olaylara ilişkin suçlar" deyimini kullanarak maddeye açıklık getirilmek istenmiş, milli savunma komisyonu Türk Ceza Kanununda olmadığından ve bu nedenle de yanlış anlamlara sebebiyet verdiği için (umumi ve müşterek gaye) ibaresini metinden çıkarmış, ancak sıkıyönetim mahkemelerinin yükünü hafifletmek için 1 yıllık süre kaydını getirmiştir. Bu süre Adalet Ve Plân Komisyonlarında üç aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak plân komisyonu maddenin (b)bendini düzenlerken Milli Savunma Ve Adalet Komisyonlarından ayrılmış, sıkıyönetim bölgesi dışında ve sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan örgütsel davaların suçun kim tarafından veyazaman işlendiği şartları aranmaksızın, örgütün genel amacı doğrultusunda bir mahkemede birleştirilmesi için, suçlar arasında klasik irtibat kavramı yerine geniş kapsamlı bir irtibat kavramının getirilmesi gayesi ile ".....ortak ve genel gaye içerisinde irtibat" biçiminde bir değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen "umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan" ibaresi ile Milli Güvenlik Komisyonu'nce kabul edildiğine göre aynı gerekçenin benimsendiği neticesine varılmıştır.

Bu görüşmelerin ışığı altında ele alınıp irtibatı ve dolayısıyla görevi tayin etmek gerektirir.

Maddenin (a) bendinin uygulanabilmesi için sıkıyönetim ilânını gerektiren bir olay olacak, bu olayın oluşturduğu veya 6136 sayılı Kanunun 12. maddesini ihlal eden suç, sıkıyönetim ilânından onçok üç ay önce işlenmiş olacaktır. (b) bendinin uygulanabilmesi için de maddenin (a) bendine göre sıkıyönetim mahkemelerinde el konmuş bir suçla, unumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı suçlar olacaktır. Buradaki "....unumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı....." ibaresinin boyutlarını tayin ve tesbit etmek uygulamanın en önemli noktasını teşkil etmektedir. Madde yeniden tedvin edilirken, sıkıyönetim mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesinin düşünülmesi, süreyle hudutlandırılması, buna ~~gi~~ rağmen bir örgüt mensuplarının bir arada yargılanmasının zorunlu olması gibi görüşler nazara alındığında (b) bendindeki irtibatın, (a) bendine göre elkonan bir suçla somut ilişkiler içinde olması, bir örgüt faaliyetleri dışına taşmaması, aksi takdirde (a) bendi ile getirilen kısıtlamanın manası kalmıyacağı inancındayız.

Milli Güvenlik Konseyi 7 nolu kararına gelince:

Milli Güvenlik Konseyi (1) nolu bildirisini ile, 334 sayılı Anayasa'nın 124. maddesindeki koşulları hazırlayan olaylarında belirterek, bütün yurtda sıkıyönetim ilân ettiğine göre, sıkıyönetim ilân nedenlerini genişlettiği, bu genişletmeye göre, sıkıyönetim kanununun uygulanmasında herhangi bir olayın şiddet eylemi ve dolayısıyla sıkıyönetim ilân nedeni olup olmayacağı hususundaki tereddüdü gidermek ve bazı suçlarda ihtas etmek amaca ile (7) nolu kararının yayınladığı, bu kararın 4. maddesinde: "1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre, Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görev alanına giren suçlarla, Cumhuriyete, Milli Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri, emir ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, milli güvenliğe, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik, işlenen tüm suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır." Kuralını ~~va~~ ettiği, kararda genel hatları ile belirtilen suçların ekseriyetinin Türk Ceza Kanununda ve bu kanuna atıfta bulunan Sıkıyönetim Kanununda mevcut olduğu halde ayrıca burada sayılmaları, bu suçları oluşturan olaylarında sıkıyönetim ilân nedeni olduğunun vurgulanmak istendiği kanısına varılmıştır.

Bu karardan 4 gün sonra yine aynı iradece 19.9.1980 tarih 2301 sayılı Kanunla sıkıyönetim kanununda yapılan değişiklik 21.9.1980 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu değişiklikle nezkur kanunun 13/a maddesindeki üç aylık süre getirildiği, bu usul hükmün geçmişede (makbline) uygulanacağı, 7 nolu kararın (4) maddesinin, sıkıyönetim kanunu ile birlikte düşünülerek uygulama yapılması gerekeceği, binaenaleyh belirtilen sürenin her ilde ilân edilmiş tarihi nazara alınarak- 7 nolu kararda belirtilen suçlarda da aranacağı, ayrıca, olayımızda sıkıyönetim kanununun 13/b maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda açıklanan biçimde, sıkıyö-

netim mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla da irtibatlı olma halini zahire çıkarılan dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığı ve netice itibariyle işbu nedenlerle sıkıyönetim ilânından üç ay ^{önce} önce 9.6.1979 tarihinde ika edildiği iddia olunan dava konusu fiillere sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılamıyacağı görüşü ile çoğunluk kararına karşıyız.

Üye

Ismail Oğuz

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çalikkale

Es. 980/300
K. 980/300

DEĞİŞİK GEREKÇE

2301 sayılı kanunla değişik 1402 sayılı Sıkı Yönetim Kanununun 13.maddesinin (a) fıkrasında prensip olarak sıkı yönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin suçları Sıkı Yönetim ilanından en çok 3 ay önce işlenmiş ~~XXXX~~ olanların davalarına Sıkı Yönetim Askeri Mahkemelerinde bakılacağı bu sürenin dışında işlenmiş olanların davalarına ise a'li mahkemelerce bakılacağı kabul edilmiştir.

Ancak istisna olarak ^{mad. n. (b) fıkrasına göre,} sıkı yönetim mahkemelerinde görülmekte olan suçlarla müsterek ve genel gaye içerisinde bulunanların zaman ve mekan kaydı armaksızın Sıkı Yönetim mahkemelerinde bakılacağı açıklanmıştır.

Yukarıda olay kısmında açıklanan Sıkı Yönetim ilanından 3 ay önce işlenmiş olsa bile sıkı yönetim mahkemelerinde görülmekte olan davalarla ortak ve genel amaç içerisinde bulunduğu kanısında bulunduğumuzdan dava Sıkı Yönetim Askeri Mahkemesinde görülmesi gerektiği oyundayım.

Fethi Özdural

